

Uchwała Nr XXXI/198/2020

Rady Powiatu Płońskiego

z dnia 30 grudnia 2020 roku

**w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim
na lata 2021-2023”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), Rada Powiatu Płońskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2021 – 2023”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Płońskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021r.

**Przewodniczący
Rady Powiatu Płońskiego**

Dariusz Żelasko
Dariusz Żelasko

ZA PRACOWNIĄ
Urząd Powiatu Płońskiego - Wiek
2020

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu w kontekście pieczy zastępczej należy:

- opracowanie i realizacja 3 letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2021 – 2023” został opracowany przez Zespół powołany Zarządzeniem nr 73/2020 Starosty Płońskiego z dnia 14 października 2020r., który pracował pod nadzorem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku w oparciu o analizę danych za lata 2018 - 2020 pozyskane ze zbiorów własnych oraz innych źródeł pomocnych do opracowania programu.

Trzyletni „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2021 – 2023” stanowi podstawę budowania efektywnego systemu rozwoju i wsparcia różnorodnych form pieczy zastępczej w powiecie płońskim. Przewiduje rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej oraz pracę z rodziną zastępczą, która ma na celu zapewnienie każdemu dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej prawo do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Realizacja programu zakłada w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni zasadne.

DYREKTOR
mgr Agnieszka Piekarczyk

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021-2023**

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku
2020 r.**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Podstawy prawne.....	4
3. Adresaci Programu	5
4. Realizatorzy działań w Programie	5
5. Termin i miejsce realizacji.....	6
6. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	6
7. Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.....	8
8. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie płońskim w latach 2018-2020.....	10
8.1 Rodzinna piecza zastępcza	11
8.2 Instytucjonalna piecza zastępcza	23
8.3. Usamodzielniani wychowankowie.....	29
9. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023.....	31
9.1. Analiza SWOT	31
9.2. Cele główne i cele szczegółowe Programu	33
9.3. Plan Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej poprzez realizację założonych celów.....	35
10. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023.....	39
11. Monitoring i ewaluacja programu	40
12. Beneficjenci programu	40
13. Realizatorzy programu	41
14. Koordynator programu	41
15. Źródła finansowania programu	42

1. Wstęp

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zabezpieczenie wszystkich jego potrzeb, zarówno tych fizjologicznych, jak i emocjonalnych oraz społecznych. Niestety, często z różnych powodów, rodzice biologiczni nie są w stanie sprostać temu wyzwaniu. Wówczas decyzję o dalszym losie młodego człowieka podejmuje sąd rodzinny. W przypadku braku pozytywnych efektów oddziaływań korekcyjnych na rodziców zapada decyzja o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.¹

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim na lata 2021 – 2023 zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu płońskiego w latach 2018 – 2020 oraz kierunki działań i zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie płońskim, które są spójne z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Płońskim.

Pieczka zastępcza jest to ogół przedsięwzięć o charakterze wychowawczym, socjalnym, organizacyjno-prawnym mających na celu przywrócenie funkcji rodzinom, które z różnych powodów nie sprawują pieczy nad dzieckiem. Celem nadrzędnym działań w ramach pieczy zastępczej jest powrót dziecka do rodziny naturalnej tak szybko, jak będzie to możliwe.

Działania powinny mieć charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do powrotu dziecka do rodziny. Przedłużający się pobyt dziecka w pieczy zastępczej często utrudnia powrót dziecka do rodziny naturalnej. Opieka zastępcza jest konieczna wówczas, gdy dziecko potrzebuje wsparcia w rozwoju zarówno fizycznym, psychicznym i społecznym. W sytuacji, gdy rodzina naturalna z różnych powodów nie może sprawować opieki nad swoim dzieckiem obowiązkiem państwa jest zapewnić mu opiekę.

Podstawowym zadaniem osób sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem jest:

- troska o bezpieczeństwo dziecka;
- podtrzymywanie osobistych stosunków między dzieckiem a jego rodziną naturalną oraz informowanie jej o rozwoju dziecka (o ile nie jest to sprzeczne z interesem dziecka);
- zapewnienie tożsamości dziecka - etnicznej, językowej, kulturowej i religijnej;
- zapewnienie ciągłości wychowania otrzymanego przez dzieci od rodziców biologicznych;

¹ Art. 2, pkt 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz.821)

- troska o stworzenie właściwych warunków rozwoju: zapewnienie edukacji w przedszkolu lub szkole, dbałość o rozwój uzdolnień i zainteresowań, pomoc w usamodzielnieniu;
- troska o racjonalne wyżywienie i ubranie dziecka;
- zapewnienie opieki zdrowotnej;
- ponoszenie odpowiedzialności cywilnej za dziecko i jego czyny;
- dochodzenie należnych dziecku środków finansowych i materialnych (np. alimenty, renty rodzinne, zasiłki);
- przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego, odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobycia umiejętności społecznych.

2. Podstawy prawne

Konieczność opracowywania co 3 lata nowego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej wynika z zapisów art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz.821).

Do pozostałych aktów prawnych, w oparciu o które są podejmowane i realizowane działania w zakresie Programu należą:

- ▶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ▶ Konwencja Praw Dziecka,
- ▶ ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020r. poz. 821)
- ▶ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876),
- ▶ ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- ▶ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969),
- ▶ ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r.poz. 2407),
- ▶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz.1720),
- ▶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 274, poz. 1620).

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020 r. poz. 1057)

Program wpisuje się w założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Płońskim.

3. Adresaci Programu

Grupę docelową, do której adresowane są działania podejmowane w ramach Programu stanowią:

1. rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu płońskiego;
2. dyrektor i wychowawcy placówek opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu płońskiego oraz działających na zlecenie powiatu płońskiego;
3. kandydaci do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych;
4. usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.

4. Realizatorzy działań w Programie

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku.

Cele zakładane w Programie realizowane będą przy współpracy z:

- organizacjami pożytku publicznego, w zakresie prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- sądami rodzinnymi wraz z zespołami kuratorskiej służby sądowej w zakresie regulacji sytuacji prawnej dziecka;
- Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie - w zakresie realizacji procedury adopcyjnej (zgłoszenie do adopcji dziecka z uregulowaną sytuacją prawną, które jest objęte pieczą zastępczą);
- ośrodkami pomocy społecznej, w zakresie współpracy z rodzicami biologicznymi dzieci objętych pieczą zastępczą (realizacja planów pracy z rodzicami i planów pomocy dzieciom);
- Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Płońsku, w zakresie diagnozy możliwości szkolnych dziecka;

- placówkami oświatowymi, w zakresie współpracy w procesie edukacji dziecka;
- wolontariuszami w zakresie pomocy w nauce, organizowaniu czasu wolnego, pomocy przy organizacji imprez środowiskowych.

5. Termin i miejsce realizacji

Działania planowane w ramach Programu realizowane będą na terenie Powiatu Płońskiego. Program realizowany będzie w latach 2021-2023.

6. Zadania powiatu z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej². Działania wynikające z ustawy mają pomóc dzieciom i rodzinom, które potrzebują szczególnej ochrony, pomocy i wsparcia. Pomoc ta została podzielona pomiędzy samorządy gmin, powiatów, województw oraz organy administracji rządowej.

Zadania w zakresie pracy z rodzinami (naturalnymi) przydzielone zostały samorządom gminnym. Organizacja pieczy zastępczej to zadania dla powiatów. Do zadań organów wojewódzkich należy m.in. organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych.

Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,

² Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821)

- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa,
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) finansowanie m.in.
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- 10) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy m.in.:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu

- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku wykonuje zadania wynikające z ustawy oraz pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

7. Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej nie może być placówka opiekuńczo-wychowawcza. W przypadku gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu płońskiego organizatorem pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku, na podstawie Zarządzenia nr 40/2011 Starosty Płońskiego z dnia 27.10. 2011 r.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii

- dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
 - 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
 - 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
 - 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
 - 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
 - 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
 - 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
 - 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
 - 15) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
 - 16) przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
 - 17) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
 - 18) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący

rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

8. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie płońskim w latach 2018-2020

Pieczka zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym,
- przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- rodzinnej pieczy zastępczej,
- instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo placówce opiekuńczo-wychowawczej następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli: uczy się lub legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W celu realizacji zadań z zakresu ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz zadania z zakresu administracji rządowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami społecznymi, kościołami, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami, osobami fizycznymi i prawnymi.

Współpraca ta polega głównie na wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania.

8.1 Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona - mogą ją stworzyć najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo,
 - b) niezawodowa - może ją stworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna - to rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- rodzinny dom dziecka.

Najliczniejsza grupa to rodziny zastępcze spokrewnione. Opiekę nad dziećmi sprawują wówczas wstępni (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwo dziecka.

Rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową tworzą osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

W zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinie zastępczej niezawodowej w tym samym czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej liczego rodzeństwa, liczba dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej może zostać zwiększona za zgodą rodziny zastępczej oraz przy pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci na okres 4 miesięcy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka. W wyjątkowych sytuacjach pobyt za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej może być przedłużony do 8 miesięcy. Rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego otrzymuje dodatkowe miesięczne wynagrodzenie z tytułu pozostawania w gotowości do przyjęcia dziecka.

W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, małoletnie matki z dziećmi. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej nie można w tym samym czasie umieścić dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W rodzinnym domu dziecka w tym samym czasie nie może przebywać łącznie więcej niż 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. Liczba umieszczonych dzieci może zostać zwiększona po uzyskaniu zgody prowadzącego rodzinny dom dziecka i pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka muszą spełniać warunki, wymienione w art. 42 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. :

- 1) dawać rękojmnię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- 2) nie być obecnie ani w przeszłości pozbawieni władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie może być im ograniczona ani zawieszona;
- 3) wypełniać obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie być ograniczeni w zdolności do czynności prawnych;
- 5) potwierdzić zdolność do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- 6) przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) zapewniać odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
 - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
 - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko:

- na podstawie orzeczenia sądu,
- w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną,
- na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej.

Rodziną pomocową może być:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka,
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka może przyjąć dziecko jako rodzina pomocowa bez względu na liczbę dzieci pozostających pod ich opieką.

Koordinatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie planu pomocy dziecku (we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny),
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej jest zatrudniany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku wspiera funkcjonowanie rodzin zastępczych na terenie powiatu płońskiego. Wsparcie zapewniają pracownicy socjalni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjaliści (specjalista pracy z rodziną, psycholog i pedagog). Na podstawie upoważnienia Zarządu Powiatu Płońskiego, Dyrektor PCPR w Płońsku sprawuje kontrolę nad rodzinami zastępczymi oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

Charakterystykę rodzin zastępczych w powiecie płońskim przedstawiają poniższe dane zaprezentowane w tabelach.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

Rodzaj rodziny zastępczej	ROK		
	2018	2019	2020
spokrewnione	74	69	61
niezawodowe	24	28	27
zawodowe	0	1	2
RAZEM	98	98	90

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Jak wynika z powyższej tabeli na koniec 2020 roku objętych pomocą i wsparciem PCPR było 90 rodzin zastępczych, o 8 rodzin mniej niż w roku 2018.

Tabela nr 2. Liczba dzieci przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	ROK		
	2018	2019	2020
spokrewnione	92	92	81
niezawodowe	29	34	31
zawodowe	0	1	7
RAZEM	121	127	119

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Analizując dane z okresu 2018-2020 można zaobserwować niewielki spadek liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. Na koniec 2018 roku przebywało w rodzinach zastępczych 121 dzieci, a na koniec roku 2020 w rodzinach zastępczych przebywało 119 dzieci, czyli o 2 dzieci mniej.

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie płońskim i liczba dzieci w nich umieszczona w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

Typ rodziny zastępczej	Liczba rodzin			Liczba dzieci		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
spokrewniona	74	69	61	92	92	81
niezawodowa	24	28	27	29	34	31
zawodowa	0	1	2	0	1	7
RAZEM	98	98	90	121	127	119

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Na dzień 31.12.2018 r. objętych pomocą i różnego rodzaju wsparciem było 98 rodzin zastępczych. Umieszczonych w nich było 121 dzieci. Na koniec roku 2019 pomocy udzielono 98 rodzinom zastępczym, w których umieszczonych było 127 dzieci. Na dzień 31.12.2020 r. objętych pomocą i różnego rodzaju wsparciem były 90 rodziny zastępcze, w których umieszczonych było 119 dzieci.

Tabela nr 4. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

ROK 2018			
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe
poniżej 3 lat	3	0	0
4-6 lat	7	2	0
7-13 lat	32	6	0
14-17 lat	26	4	0
18-24 lat	24	17	0
ROK 2019			
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe
poniżej 3 lat	2	1	1
4-6 lat	9	3	0
7-13 lat	27	9	0
14-17 lat	29	5	0
18-24 lat	25	16	0
ROK 2020			
Wiek dzieci w pieczy zastępczej:	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe
poniżej 3 lat	2	4	1
4-6 lat	8	2	2
7-13 lat	22	8	4
14-17 lat	29	4	0
18-24 lat	20	13	0

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Dzieci w wieku 7-13 lat stanowiły największą grupę wśród dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych w 2018r. W latach następnych największą grupę wśród dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych stanowiły dzieci w wieku 14-17 lat.

Tabela nr 5. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego z podziałem na gminy w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

Gmina	ROK		
	2018	2019	2020
Miasto Płońsk	19	24	26
Gmina Baboszewo	1	6	7
Gmina Dzierżążnia	1	2	1
Gmina Płońsk	9	10	12
Gmina Raciąż	10	14	14
Gmina Załuski	1	1	1
Gmina Joniec	3	2	2
Gmina Nowe Miasto	4	3	3
Miasto Raciąż	5	6	11
Gmina/Miasto Czerwińsk nad Wisłą	5	5	5
Gmina Naruszewo	2	1	1
Gmina Sochocin	0	0	0
RAZEM	60 dzieci	74 dzieci	83 dzieci

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najwięcej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pochodzi z terenu Miasta Płońsk – w 2018 roku było to 19 dzieci, w 2019 roku 24 dzieci, w 2020 roku 26 dzieci. Kolejnymi gminami pod względem ilości dzieci przebywających w rodzinach zastępczych są Gmina Raciąż i Gmina Płońsk. Najmniej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pochodzi z terenu Gminy Naruszewo, Dzierżążnia i Załuski. Natomiast żadne dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej nie pochodzi z Gminy Sochocin.

Tabela nr 6. Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej (rodzinach zastępczych) w powiecie płońskim w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

Przyczyna umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	2018	2019	2020
sieroctwo	11	11	9
pólsieroctwo	42	39	34
uzależnienia rodziców, w tym:	26	28	23

<i>od alkoholu</i>	26	23	20
bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	12	16	15
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	0	0	0
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	5	4	3
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	0	0	0
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	0	0	0
małoletnie matki	0	0	0
przemoc w rodzinie	1	1	1
dzieci cudzoziemskie	0	0	0
Inne	24	27	27

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najczęstszym powodem umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest pólsieroctwo. W 2018 roku 42 dzieci umieszczonych było w pieczy zastępczej z powodu pólsieroctwa w 2019 roku 39 dzieci, a w 2020 roku 34 dzieci. Kolejną przyczyną umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców przede wszystkim od alkoholu, następnie bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców w pieczy zastępczej w 2018 roku przebywało 5 dzieci, w 2019 roku 4 dzieci, a w 2020 roku 3 dzieci. W 2018, 2019 i 2020 roku 1 dziecko przebywało w pieczy zastępczej ze względu na stosowaną wobec niego przemoc w domu rodzinnym.

Powiat Płoński zwraca koszty utrzymania dzieci pochodzących z terenu powiatu płońskiego, a umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Również, inne powiaty zobowiązane są do zwrotu kosztów utrzymania dzieci pochodzących z ich terenu, umieszczonych w pieczy na terenie powiatu płońskiego. Zwrot kosztów odbywa się na podstawie porozumień zawieranych między powiatami.

Tabela nr 7 . Porozumienia w/s wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2018-2020 na terenie innych powiatów.

Nazwa	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	Dzieci umieszczone na terenie innego powiatu	Dzieci z terenu innych powiatów w	Dzieci umieszczone na terenie innego powiatu	Dzieci z terenu innych powiatów w	Dzieci umieszczone na terenie innego powiatu	Dzieci z terenu innych powiatów w
Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej	30	18	27	20	29	19

Zródło: Dane własne PCPR w płońsku.

W 2018 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 30 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. W 2018 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 18 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego.

W 2019 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 27 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. W 2019 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 20 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego.

W 2020 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 29 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów. W 2020 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 19 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu płońskiego.

Działania podejmowane na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej w latach 2018-2020

System pieczy zastępczej tworzą osoby, instytucje oraz działania, których głównym celem jest zapewnienie każdemu dziecku stabilnego środowiska wychowawczego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Rodzinną pieczę zastępczą tworzą rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz rodzinne domy dziecka. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Rodzina zastępcza jest formą opieki zastępczej. Z założenia ma ona trwać do czasu, kiedy rodzice biologiczni stworzą odpowiednie warunki dla swoich dzieci i będą mogli ponownie przejąć nad nimi opiekę. Działaniami podejmowanymi na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej są:

- współpraca z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Płońskiego oraz z terenu innych powiatów - w zakresie przekazywania aktualnych informacji na temat rodziców biologicznych poprzez sporządzanie na pisemną prośbę organizatora opinii ustalających ich sytuację rodzinną, zdrowotną, materialną i mieszkaniową pod kątem ewentualnego powrotu dzieci do rodziców biologicznych;
- udział rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej w posiedzeniach Zespołu ds. oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
- praca z rodziną zastępczą pod kątem umożliwienia, utrzymywania i zapewnienia dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej kontaktu z rodzicami biologicznymi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- zapewnienie rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej możliwości skorzystania z indywidualnych konsultacji psychologicznych w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych;

Tabela nr 8. Przyczyny opuszczenia przez dzieci rodziny zastępczej w latach 2018-2020r.

Przyczyna opuszczenia rodziny zastępczej:	Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze:		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Razem - do 18 roku życia	4	6	10
powrót do rodziny biologicznej	2	1	4
przeniesienie do innej rodziny zastępczej	-	3	-
przeniesienie do placówki opiekuńczo-wychowawczej	1	1	3
adopcja	-	-	1
inne (osiągnięcie pełnoletności)	1	1	2

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Koordynatorzy realizując swoje zadania możliwie jak najczęściej odwiedzają rodziny zastępcze. Sporządzają opinię dotyczącą aktualnej sytuacji dziecka oraz dokonują konsultacji z rodzinami zastępczymi w sprawie zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Każde dziecko w rodzinie zastępczej objętej wsparciem koordynatora ma sporządzony Plan Pomocy Dziecku, który zawiera m.in.: informację o rodzicach biologicznych dziecka, ich kontaktach z dzieckiem, sytuacji zdrowotnej i szkolnej dziecka, ewentualnych problemach opiekuńczo - wychowawczych, zainteresowaniach dziecka, możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej w przypadku uregulowanej sytuacji prawnej dziecka, czy też przygotowania wychowanka do usamodzielnienia.

Tabela nr 9. Rodziny zastępcze objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Rodziny zastępcze spokrewnione	59	52	48
Rodziny zastępcze niezawodowe	11	13	14
Rodziny zastępcze zawodowe	-	1	2

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Działania promocyjne na rzecz rodzicielstwa zastępczego w latach 2018-2020

W latach 2018-2020 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku prowadziło kampanię na rzecz pozyskiwania nowych rodzin zastępczych i poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych. Działania promocyjne były prowadzone poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej PCPR w Płońsku i Starostwa Powiatowego w Płońsku oraz w mediach o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym (Radio Płońsk, Płońsk w Sieci, Extra Płońsk, Płońszczak, Gazeta Prawna, Tygodnik Ciechanowski, Kurier Mazowiecki), a także rozpowszechnianie materiałów promocyjno-informacyjnych (ulotki, kalendarze oraz plakaty). Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej były informowane przez pracowników Centrum o obowiązującej procedurze kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze, warunkach, jakie winni spełniać kandydaci, wykazie dokumentów, jakie należy dostarczyć, a także przysługującym wynagrodzeniu. Ponadto pracownicy Powiatowego

Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku w celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz poszukiwania kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej uczestniczyli w konferencjach, festynach, a także spotkaniach plenerowych organizowanych przez różne instytucje i organizacje.

W dniu 25 września 2019 r. Rada Powiatu Płońskiego podjęła uchwałę o podniesieniu wysokości wynagrodzenia rodziny zastępczej zawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcje pogotowia opiekuńczego na kwotę nie niższą niż 4500 zł brutto miesięcznie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Płońsku planuje udostępnić mieszkania z których będą mogły korzystać rodziny, które nie posiadają własnego mieszkania, a chcą zostać rodziną zastępczą zawodową.

Realizowany jest także projekt „Nasz Nowy Dom – Wspieranie rodzin i pieczy zastępczej w powiecie płońskim”, który jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Szkolenia dla rodzin zastępczych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Płońskim organizuje szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych na podstawie programu „**RODZINA PLUS**”.

Szkolenia prowadzone są przez 2 trenerów, pracowników PCPR w Płońsku – psychologa i pedagoga. Szkolenie na podstawie Programu „Rodzina Plus” obejmuje 6 sesji szkoleniowych po 8 godzin dydaktycznych, ponadto 10 godzin diagnozy psychologiczno – pedagogicznej w trybie spotkań indywidualnych, a także 10 godzin praktyk w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rodziny uczestniczące w szkoleniu otrzymały odpowiadające tematowi materiały oraz artykuły ze specjalistycznych czasopism, a także wskazówki o możliwości skorzystania z fachowej literatury i praktycznych poradników.

Rodziny szczególnie zainteresowane lub zaniepokojone trudnym dla siebie tematem miały możliwość odbycia dodatkowych spotkań i rozmów z pedagogiem i psychologiem w siedzibie Centrum.

Podczas szkolenia kandydaci na rodziców zastępczych dostrzegają swoje mocne strony i zasoby, jak również zwracamy ich uwagę na obszary, które wymagają dalszej pracy.

Wskazujemy również, iż praca zespołowa to dopiero początek, który będzie nieodzowny po przyjęciu dziecka.

Szkolenie opiera się na praktycznych ćwiczeniach, w trakcie których kandydaci mogą sprawdzić zarówno swoje kompetencje emocjonalne, jak i umiejętności praktyczne niezbędne podczas złożonych sytuacji typowych dla opieki zastępczej.

8.2 Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Ze względu na specyfikę funkcjonowania wyróżnia się różne typy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- **placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego**, której zadaniem jest zapewnienie całodobowej opieki, zaspokojenie indywidualnych potrzeb dziecka, zapewnienie zajęć wychowawczych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych i terapeutycznych, które mają na celu zadośćuczynić brak wychowania w rodzinie;
- **placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego**, której zadaniem jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej. W szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Do tego rodzaju placówki przyjmuje się dzieci: na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub osoby trzeciej lub umieszcza się dziecko w trybie nagłym na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- **placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego** sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego;

- **placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego** wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. W placówce typu rodzinnego nie może przebywać więcej niż 8 dzieci, lub osób, które pełnoletność uzyskały przebywając w pieczy zastępczej;
- **regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna** prowadzona jest przez samorząd województwa, umieszczane są w niej dzieci, które, ze względu na stan zdrowia, wymagający szczególnej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- **interwencyjny ośrodek preadopcyjny** jest to placówka przeznaczona dla dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i ze względu na stan zdrowia, w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Pobyt dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez nie pierwszego roku życia.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze współpracują, w zakresie wykonywanych zadań, z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem adopcyjnym, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz z innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Na terenie powiatu płońskiego do dnia 30.08.2020r. funkcjonowała placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego – Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Płońsku działająca od 1945 roku, przeznaczona dla 44 wychowanków.

Od dnia 01.09.2020 r. na terenie powiatu płońskiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze tj.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Przystań” dla 14 wychowanków, na podstawie decyzji nr 153/2020 z dnia 04.09.2020r. Wojewody Mazowieckiego;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Razem” w Płońsku przy ul. Sienkiewicza 4C, dla 14 wychowanków, która została utworzona dnia 01.09.2020r. na podstawie decyzji nr 154/2020 z dnia 04.09.2020r. Wojewody Mazowieckiego;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Samodzielni” w Płońsku przy ul. Sienkiewicza 4C, dla 14 wychowanków, która została utworzona dnia 01.09.2020r. na podstawie decyzji nr 155/2020 z dnia 04.09.2020r. Wojewody Mazowieckiego;

Placówki zapewniają ciągłą opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki w warunkach środowiska rodzinnego. Dzieciom stworzone są warunki do rozwoju fizycznego,

psychicznego, poznawczego, dostosowane do indywidualnych potrzeb dzieci. Wychowankowie są przygotowywani do samodzielnego życia lub powrotu do rodziny biologicznej. Placówki zapewniają formy kształcenia dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości wychowanków. Wychowawcy nadrabiają zaległości szkolne z wychowankami, modelują prawidłowe wzorce zachowania i wyrażania emocji u dzieci. Wychowawcy współpracują z domami rodzinnymi wychowanków. Placówka zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń opieki zdrowotnej. Dzieci objęte są pomocą psychologiczną.

W związku z niewystarczającą ilością miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej, dzieci z powiatu płońskiego przebywały w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów.

Tabela nr 10. Porozumienia w/s wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2018-2020 na terenie innych powiatów.

Piecza instytucjonalna	Liczba dzieci		
	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	10	9	4
Regionalna Placówka Opiekuńczo- Terapeutyczna	4	2	0
Razem	14	11	4

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

W 2018 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 14 dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej znajdujących się na terenie innych powiatów.

W 2019 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 11 dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej znajdujących się na terenie innych powiatów.

W 2020 roku na podstawie zawartych porozumień powiat płoński zwracał koszty utrzymania za 4 dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej znajdujących się na terenie innych powiatów.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu płońskiego przebywają dzieci z terenu innych powiatów na podstawie zawartych porozumień.

Tabela nr 11. Porozumienia w/s wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w Płońsku w latach 2018-2020 z terenu innych powiatów.

Piecza instytucjonalna	Liczba dzieci		
	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	13	13	10

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

W 2018 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 13 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu płońskiego.

W 2019 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 13 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu płońskiego.

W 2020 roku na mocy zawartych porozumień inne powiaty zwracały koszty utrzymania za 10 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu płońskiego.

Tabela nr 12. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy w latach 2018-2020 (stan na 31.12. danego roku).

Gmina	Liczba dzieci		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Miasto Płońsk	13	12	10
Gmina Baboszewo	9	5	2
Gmina Dzierżążnia	7	10	6
Gmina Płońsk	2	1	2
Gmina Raciąż	3	2	2
Gmina Załuski	3	3	1
Gmina Joniec	0	0	0
Gmina Nowe Miasto	2	0	0
Miasto Raciąż	8	8	8
Gmina/Miasto Czerwińsk nad Wisłą	1	1	1
Gmina Naruszewo	2	2	2
Gmina Sochocin	5	4	4
RAZEM	55	48	38

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najwięcej dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzi z terenu Miasta Płońsk – w 2018 roku było to 13 dzieci, w 2019 roku 12 dzieci, w 2020 roku 10 dzieci. Kolejnymi gminami pod względem ilości dzieci przebywających w rodzinach zastępczych są Gmina Dzierżążnia i Miasto Raciąż. Najmniej dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodzi z terenu Gminy Miasta Czerwińsk nad Wisłą, Naruszewo i Nowe Miasto. Natomiast żadne dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej nie pochodzi z Gminy Joniec.

Do głównych zadań interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy ochrona dzieci, pozbawionych opieki rodzicielskiej oraz praca z rodziną biologiczną lub w przypadku kiedy rodzice są pozbawieni władzy rodzicielskiej lub świadomie zrzekli się praw do dziecka, przygotowanie dzieci do jak najlepszego środowiska rodzinnego dla dziecka np. poprzez przysposobienie przez rodzinę adopcyjną przeszkoloną i przygotowaną do tej roli.

Tabela nr 13. Liczba dzieci przebywających w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym na przestrzeni roku, w okresie 2018-2020.

Forma instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny	0	2	0

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

W roku 2019 w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym przebywało 2 dzieci.

Tabela nr 14. Przyczyny opuszczenia przez dzieci placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020

Przyczyna opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej:	Liczba dzieci opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze:		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
powrót do rodziny biologicznej	9	11	1
przeniesienie do rodziny zastępczej	1	0	0
przeniesienie do inne placówki opiekuńczo-wychowawczej	0	0	0
adopcja	0	0	1
usamodzielnienie	11	7	4

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

Najczęstszym powodem, dla którego dzieci opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze jest powrót do rodziny biologicznej oraz usamodzielnienie. W 2018 roku 21 dzieci opuściło placówki w tym 9 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, 1 dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej i 11 wychowanków się usamodzielniało. W 2019 roku 18 dzieci opuściło placówkę w tym 11 dzieci powróciło do rodziny biologicznej, a 7 się usamodzielniało. Natomiast w 2020 roku 1 dziecko powróciło do rodziny biologicznej, 1 dziecko zostało adoptowane oraz 4 wychowanków rozpoczęło proces usamodzielnienia.

Na terenie Powiatu Płońskiego funkcjonuje Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Kraszewie Czubakach, w którym na mocy postanowienia sądu umieszczane są dzieci.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, świadczeniobiorca przebywający w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej, który udziela świadczeń całodobowych, ponosi koszty wyżywienia i zakwaterowania. Miesięczną opłatę ustala się w wysokości odpowiadającej 250 % najniższej emerytury, z tym że opłata nie może być wyższa niż kwota odpowiadająca 70 % miesięcznego dochodu świadczeniobiorcy w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej. Miesięczną opłatę za wyżywienie i zakwaterowanie dziecka do ukończenia 18 roku życia, a jeżeli kształci się dalej - do ukończenia 26. roku życia, przebywającego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, pielęgnacyjno - opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej, który udziela świadczeń całodobowych, ustala się w wysokości odpowiadającej 200 % najniższej emerytury, z tym, że opłata nie może być wyższa niż kwota odpowiadająca 70 % miesięcznego dochodu na osobę w rodzinie w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

W przypadku dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców umieszczonego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej przez sąd opłata ta wynosi nie mniej niż 200% najniższej emerytury. Opłatę, o której mowa w ust. 2 zdanie drugie, przypadku dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców umieszczonego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej przez sąd, ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce urodzenia dziecka. Jeżeli nie można ustalić powiatu właściwego ze względu na miejsce urodzenia dziecka, właściwy do ponoszenia opłaty jest powiat miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Tabela nr 15. Liczba dzieci przebywających w Zakładzie Opiekuńczo – Leczniczym w latach 2018-2020

Zakład Opiekuńczo – Leczniczy	Liczba dzieci		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Zakład Opiekuńczo–Leczniczy	0	1	2

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku

W 2018 roku żadne dziecko nie przebywało w Zakładzie Opiekuńczo Leczniczym.

W 2019 roku 1 dziecko zostało umieszczone w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym.

W 2020 roku 2 dzieci wymagało umieszczenia w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym w Kraszewie – Czubakach.

8.3. Usamodzielniani wychowankowie

Usamodzielnienie jest to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę, opuszczającą pieczę zastępczą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez nią 26 roku życia.

Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika PCPR.

Program określa w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych,
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Realizacja Indywidualnego Programu Usamodzielnienia jest podstawą do przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Osoby usamodzielniane mają także prawo do ubiegania się o pomoc pieniężną na zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Po uzyskaniu pełnoletności i spełnieniu określonych warunków w zależności od indywidualnej sytuacji socjalno-bytowej wychowanek pieczy zastępczej zostaje objęty pomocą mającą na celu jego życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomocą: pieniężną na usamodzielnienie, pieniężną na kontynuowanie nauki, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu wspieranym, w uzyskaniu zatrudnienia, na zagospodarowanie- w formie rzeczowej.

Tabela nr 16. Liczba wychowanków usamodzielnianych z pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Wychowankowie	Liczba		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Rodzin zastępczych spokrewnionych	22	16	17
Rodzin zastępczych niezawodowych	9	14	9
Rodzin zastępczych zawodowych	0	0	0
Placówek opiekuńczo-wychowawczych	18	25	20
Razem	49	55	46

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Analizując dane w powyższej tabeli wynika, że najczęściej usamodzielnianych wychowanków jest po placówkach opiekuńczo-wychowawczych, następnie po opuszczeniu rodzin zastępczych spokrewnionych. Najmniej wychowanków jest po opuszczeniu rodzin zastępczych niezawodowych. W powiecie płońskim nie mamy jeszcze wychowanków, którzy opuściliby rodziny zastępcze zawodowe.

Tabela nr 17. Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą otrzymujące świadczenie w latach 2018-2020

		Liczba wychowanków otrzymujących świadczenie		
		2018	2019	2020
na usamodzielnienie	Rodziny zastępcze	8	13	8
	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	6	7	2
na kontynuowanie nauki	Rodziny zastępcze	25	23	21
	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	16	22	19

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Powyższa tabela przedstawia, że w roku 2018 i 2020 było po 8 wychowanków z rodzin zastępczych, którzy otrzymali usamodzielnienie w formie rzeczowej lub pieniężnej. Najwięcej wychowanków otrzymało usamodzielnienie w 2019r.

Natomiast usamodzielnienie po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej najwięcej wychowanków było w 2019 roku.

Porównując rok 2018 i 2020 wynika, że jest obecnie o 4 wychowanków mniej, którzy opuścili rodziny zastępcze i kontynuują naukę. Osób, które opuściły placówkę opiekuńczo-wychowawczą porównując rok 2018 i 2020 to jest ich mniej o 3 osoby.

9. Cele i kierunki działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023

9.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na wskazanie najważniejszych dla mieszkańców powiatu płońskiego problemów. Analiza ta jest metodą, która podkreśla zarówno mocne jak i słabe strony funkcjonowania pieczy zastępczej, działalności jednostek pomagających rodzinie, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wykształcona i doświadczona kadra Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie płońskim), - cykliczne szkolenia pracowników zajmujących się pieczę zastępczą, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, - brak rodzinnego domu dziecka - brak specjalistycznej rodziny zastępczej zawodowej,

<ul style="list-style-type: none"> - promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, - rodziny zastępcze zawodowe, - zaplecze do prowadzenia szkoleń, - organizowanie szkoleń doszkalających dla rodzin zastępczych i szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, - dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych, - wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia, - mieszkania wspierane dla pełnoletnich wychowanków, - współpraca z placówkami oświatowymi, - pozyskiwanie środków z funduszy unijnych, - współpraca z sądem, policją, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkiem adopcyjnym, - wzrastająca świadomość potrzeb społecznych, - zabezpieczenie finansowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych, - mała świadomość społeczna o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej, - brak chętnych osób do pracy w charakterze wolontariusza i rodzin pomocowych, - zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców biologicznych, - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - sprawny system pomocy rodzinie - profilaktyka i praca z rodziną naturalną, - stałe szkolenia i doskonalenie zawodowe kadr, - możliwość powrotu dzieci do rodziny naturalnej poprzez koordynowanie stałej i efektywnej współpracy z asystentami rodziny, - aktywnie działające organizacje pozarządowe, - współpraca z innymi powiatami, - wzrost świadomości społecznej w zakresie znaczenia rodzin zastępczych, - rozszerzenie współpracy PCPR z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej, - wypalenie zawodowe opiekunów zastępczych, - narastanie postaw bezradności w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych rodzin biologicznych, - brak motywacji i chęci współpracy rodzin biologicznych znajdujących się w trudnej sytuacji, - niechęć ze strony rodziców biologicznych do współpracy mającej na celu powrót dziecka do rodziny, - problemy wychowawcze w pieczy zastępczej.

9.2. Cele główne i cele szczegółowe Programu

Cel główny:

Rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu płońskiego.

Cele szczegółowe:

1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez:

Zadania:

- prowadzenie kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego;
- szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych i rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka;
- podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się działaniami z zakresu pieczy zastępczej poprzez organizowanie szkoleń;
- uzyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz wsparcia środowiska rodzin zastępczych.

2. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu płońskiego poprzez:

Zadania:

- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, rodzinnego i prawnego dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym;
- wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych poprzez organizowanie szkoleń i spotkań integracyjnych;
- stworzenie możliwości uzyskania wsparcia dla rodzin zastępczych przez rodziny pomocowe;
- systematyczne w miarę potrzeb zatrudnianie specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi;
- umożliwienie realizacji kontaktów rodziców biologicznych z dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej;
- stała współpraca zespołów złożonych z pracowników instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny;

- zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy wykonywaniu prac domowych.

3. Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez:

Zadania:

- wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielniania wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie usamodzielnionym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- wspieranie osób usamodzielnianych w zakresie zapewnienia miejsc w mieszkaniach wspieranych, pomoc w uzyskiwaniu lokalu z zasobów gminnych,

4. Rozwój instytucjonalnych form pieczy zastępczej poprzez:

Zadania:

- utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- podnoszenie kwalifikacji przez kadrę placówki;
- pozyskiwanie pomocy wolontariuszy do opieki nad dziećmi;
- współpraca z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w placówce.

9.3. Plan Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej poprzez realizację założonych celów.

Cel główny:			
<i>Rozwój systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu płońskiego</i>			
Cel szczegółowy nr 1:			
<i>Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej</i>			
Zadanie	Wskaźnik realizacji	Zakładany rezultat	Termin realizacji
Prowadzenie kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego	Liczba zrealizowanych działań promocyjnych	Propagowanie rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskanie kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej. Organizowanie konferencji, warsztatów i spotkań plenerowych a także bieżąca aktualizacja strony internetowej	2021-2023
Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych i rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka	Liczba osób/rodzin, które zostały zakwalifikowane i odbyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych na terenie powiatu	2021-2023
Podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się działaniami z zakresu pieczy zastępczej poprzez organizowanie szkoleń	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacja szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	2021-2023
Uzyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz wsparcia środowiska rodzin zastępczych	Liczba zorganizowanych projektów	Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju pieczy zastępczej oraz wsparcia rodzin zastępczych w pełnieniu powierzonej im funkcji	2021-2023

Cel szczegółowy nr 2:			
Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu płońskiego			
Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, rodzinnego i prawnego dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka	Liczba rodzin zastępczych, które zostały objęte specjalistycznym poradnictwem	Kompensacja deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego, społecznego w sferach dotyczących relacji rodzinnych, wspomaganie w zakresie problemów mieszkaniowych i rodzinnych, a także poradnictwa zawodowego w związku z problemami z wyborem ścieżki kształcenia i planowaniem kariery zawodowej	2021-2023
Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka	Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w grupach wsparcia	Wymiana doświadczeń pomiędzy rodzinami zastępczymi, udzielenie wzajemnego wsparcia oraz poczucie przynależności	2021-2023
Wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym	Liczba wypłacanych świadczeń	Poprawa sytuacji bytowej rodzin zastępczych	2021-2023
Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych poprzez organizowanie szkoleń i spotkań integracyjnych	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem pracowników	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej. Wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych	2021-2023
Stworzenie możliwości uzyskania wsparcia dla rodzin zastępczych przez rodziny pomocowe	Liczba rodzin pomocowych	Pomoc rodzinom zastępczym	2021-2023
Systematyczne w miarę potrzeb zatrudnianie specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi	Liczba zatrudnionych specjalistów	Wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych	2021-2023
Umożliwienie realizacji kontaktów rodziców biologicznych z dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej	Liczba działań podjętych w ramach współpracy między rodzinami biologicznymi dzieci a pracownikami PCPR	Poprawa relacji dzieci z rodzicami biologicznymi oraz przejęcie opieki przez rodziców nad dziećmi	2021-2023

Stała współpraca zespołów złożonych z pracowników instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny	Liczba zespołów i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny	Pomoc rodzinom zastępczym	2021-2023
Zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy wykonywaniu prac domowych	Liczba rodzin korzystających z usług osoby wspierającej	Rozwój pieczy zastępczej oraz wsparcie rodzin zastępczych w pełnieniu powierzonej im funkcji	2021-2023
Cel szczegółowy nr 3:			
Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej			
Wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielniania wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych	Liczba wychowanków objętych indywidualnymi programami usamodzielnienia (w tym liczba programów zrealizowanych)	Przygotowanie osoby usamodzielnianej do dorosłego życia	2021-2023
Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie usamodzielnionym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych	Liczba osób objętych wsparciem	Wyplata świadczeń wynikających z przepisów prawa	2021-2023
Wsparanie osób usamodzielnianych w zakresie zapewnienia miejsc w mieszkaniach wspieranych, pomoc w uzyskiwaniu lokalu z zasobów gminnych	Liczba osób usamodzielnianych, które skorzystały z możliwości wsparcia w postaci pobytu w mieszkaniu wspieranym Liczba osób usamodzielnianych, którym została udzielona pomoc w uzyskaniu mieszkania socjalnego	Zapewnienie miejsc w miarę możliwości w mieszkaniach wspieranych Wsparanie osób ubiegających się o mieszkania socjalne poprzez pomoc w procedurze administracyjnej, stosowne pisma	2021-2023

Cel szczegółowy nr 4:			
Rozwój instytucjonalnych form pieczy zastępczej			
Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	Liczba utworzonych placówek	Spadek liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2021-2023
Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę placówki	Liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach Liczba pracowników podnoszących kwalifikacje na studiach podyplomowych	Organizacja szkoleń Dokształcanie kadry pedagogicznej (studia podyplomowe)	2021-2023
Pozyskiwanie pomocy wolontariuszy w opiece nad dziećmi	Liczba wolontariuszy wspomagających pracę z dziećmi	Wspieranie dzieci i młodzieży w ich rozwoju i edukacji	2021-2023
Współpraca z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w placówce	Liczba rodzin współpracujących z placówką	Działania zmierzające do poprawy sytuacji życiowej (wsparcie psychologiczno-pedagogiczne rodziców biologicznych)	2021-2023

Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej poprzez:

- współpracę z asystentami rodzin w celu powrotu dzieci do rodziców biologicznych;
- objęcie dzieci działaniami terapeutycznymi;
- pomoc specjalistyczną dla rodzin zastępczych - udzielanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, pedagogicznego i prawnego, a także z zakresu doradztwa zawodowego dla usamodzielniających się wychowanków;
- prowadzenie grup wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych;
- wsparcie rodzin zastępczych przez rodziny pomocowe;
- organizowanie dla rodzin zastępczych specjalistycznych szkoleń edukacyjnych w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych, a także zapobieganie wypaleniu zawodowemu;
- wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą;

- tworzenie i rozwój rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych;
- współpracę i koordynację lokalnych instytucji i służb na rzecz aktywizacji rodziny w celu poprawy własnej sytuacji życiowej oraz zmiany stylu życia;
- zmianę postrzegania i wizerunku rodzin zastępczych.

10. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który nakłada obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie³.

W oparciu o analizę danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej oraz zdiagnozowanych potrzeb i zagrożeń w środowiskach rodzin naturalnych uwzględniając możliwości finansowe powiatu, ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka).

Kolejna tabela numer 18 przedstawia limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023 w powiecie płońskim.

Tabela nr 18. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023.

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowych (w tym rodzinnych domów dziecka)
2021	5 (1)
2022	5 (1)
2023	7 (1)

Zródło: Dane własne PCPR w Płońsku.

Wskazane w powyższej tabeli zakładane limity rodzin zastępczych zawodowych dotyczą prognozowanej liczby umów, w tym także umów zawieranych z funkcjonującymi rodzinami zastępczymi niezawodowymi spełniającymi ustawowe warunki do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej⁴.

³ Art. 180 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821)

⁴ Art. 54 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821)

11. Monitoring i ewaluacja programu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku, jako koordynator Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 zobowiązane jest do prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Monitoring Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie poddawany systematycznej ocenie pod kątem stopnia wdrożenia poszczególnych celów i zadań na podstawie analizy wskaźników ich realizacji oraz w zakresie skuteczności, efektywności i trafności tych celów oraz ich zadań poprzez ocenę zgodności zakładanych i osiągniętych rezultatów.

Monitoring realizacji Programu będzie opierać się na analizie wskaźnikowej. Wskaźniki realizacji zadań mają charakter jakościowy i bezpośrednio odnoszą się do oczekiwanych efektów zadań.

Program będzie podlegał ewaluacji i będzie modyfikowany w zależności od pojawiających się potrzeb oraz obowiązujących regulacji prawnych. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, w oparciu o:

- wypowiedzi ustne partnerów i beneficjentów programu,
- plany pomocy dziecku,
- spotkania dzieci z rodzicami biologicznymi,
- indywidualne programy usamodzielnienia,
- ocenę sytuacji dziecka,
- wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń,
- analizę sprawozdań i materiałów własnych PCPR.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku będzie przekładał Radzie Powiatu Płońskiego roczne sprawozdania z realizacji Programu, które będzie stanowić integralną część rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku.

12. Beneficjenci programu

Program skierowany jest bezpośrednio do dzieci, rodzin i osób wchodzących w skład zespołów zadaniowych w szczególności:

- 1) dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 2) rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,

- 3) rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 4) usamodzielnianych wychowanków,
- 5) kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- 6) kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) rodzin pomocowych sprawujących tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,
- 8) kierownictwa i wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 9) pracowników PCPR/ ORPZ.

13. Realizatorzy programu

Partnerami w realizacji działań wynikających z Programu są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku,
- Starostwo Powiatowe w Płońsku,
- rodziny zastępcze,
- rodziny pomocowe,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- policja,
- miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
- sąd i kuratorzy sądowi,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- instytucje oświaty i kultury.

14. Koordynator programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku, które również pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

15. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 będą środki finansowe pochodzące:

- z budżetu powiatu płońskiego,
- z budżetu Państwa (Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej),
- z budżetów samorządów gminnych,
- z budżetu samorządu wojewódzkiego,
- z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy,
- ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- z innych źródeł (od podmiotów/partnerów działań).

Opracował: Zespół powołany Zarządzeniem nr 73/2020 Starosty Płońskiego z dnia 14 października 2020r.